

Den fula ankungen

Det var så vackert ute på landet. Det var sommar. Kornet stod gult, havren grön, höet var ihopsamlat i högar på de gröna ängarna. Där gick storken på sina långa, röda ben och pratade egyptiska. Det språk han hade lärt av sin mor. Runt åkrarna och ängarna låg stora skogar, och mitt i skogarna låg djupa sjöar. Ja, det var riktigt vackert där ute på landet!

Mitt i solskenet låg en gammal herrgård med djupa kanaler runt omkring. Från muren och ned till vattnet växte stora kardborrblad. De var så höga att små barn kunde stå raka under de största. Där under var det lika lungt som i den djupaste skog. Där låg en anka på sina ägg och väntade på sina små ungar. Men nu hade hon börjat tröttna på det. Det hade tagit sån tid och hon fick sällan något besök. De andra ankorna tyckte mer om att simma omkring i kanalerna än att springa upp och sitta under ett kardborrblad för att snattra med henne.

Äntligen knakade det i det ena ägget efter det andra:

Pip! Pip! Sa det.

Alla äggen hade kommit till liv och huvuden stack ut ur alla skalén.

– Rapp! Rapp! sa hon.

De små var nyfikna och tittade åt alla håll under de gröna bladen. Modern lät dem titta så mycket de ville. Grönt är bra för ögonen.

– Världen är så stor! sa alla ungarna.

De hade verkligen mycket bättre svängrum nu än när då de låg inuti ägget.

– Tror ni det här är hela världen? sade modern. Den sträcker sig långt på andra sidan trädgården, ända in på prästens ägor. Men där har jag aldrig varit.

– Är alla här? Ankamman reste sig upp. Nej, jag har inte alla! Det största ägget ligger där ännu. Hur länge skall detta pågå? Jag är så trött på det här! Och så lade hon sig igen.

– Nå, hur går det? sade en gammal anka som kom och besökte dem.

– Det dröjer så länge med det ena ägget! sa ankan. Det vill inte bli färdigt. Men se de andra. Vackrare ankungar har jag aldrig sett. De liknar allesamman sin far, den eländige typen. Han kommer aldrig och besöker mig.

– Låt mig se det där ägget som inte vill kläckas, sa den gamla ankan. Du kan lita på mig. Det där är ett kalkonägg! Jag blev också lurad en gång. De där ungarna var min största sorg och bedrövelse. De är rädda för vatten. Hur jag än nappade och rappade kunde jag inte få ut dem i vattnet. Inget hjälpte. Låt du det ligga och lär de andra barnen simma!

– Jag vill ändå ligga litet längre på det, sade ankamman. Har jag nu legat så länge så kan jag ligga den sista tiden med.

– Var så god! sade den gamla ankan och gick sin väg.

Äntligen kläcktes det stora ägget.

Pip! Pip! sa ungen och rullade ut. Han var så stor och ful. Ankan såg på honom.

– Det var då en förskräckligt stor ankunge det här! sade hon. Ingen av de andra ser ut så. Det kan väl inte vara en kalkonunge? Nå ja, det ska vi snart komma underfund med. I vattnet ska han! Om jag också själv måste sparka ut honom.

Följande dag var det ett utmärkt härligt väder. Solen sken på alla de gröna kardborrarna. Ankmodern med hela sin familj kom fram nere vid kanalen: Plask! lät det när hon sprang i vattnet.

Rapp! rapp! sade hon och den ena ankungen efter den andra plumsade i. Vattnet slog över huvudet på dem men de kom strax upp igen och flöt så bra. Benen gick av sig själva och alla var de med. Till och med den fula och grå ungen simmade med.

– Nej, det är inte någon kalkon! sade hon. Se bara hur vackert han använder benen, hur rak han håller sig! Det är min egen unge. I själva verket är han ändå ganska vacker, när man riktigt betraktar honom. Rapp! rapp! kom med nu. Vi ska ut i världen och presentera er i ankgården. Men håll er alltid nära intill mig, så att ingen trampar på er, och akta er för katten!

Och så kom de in i ankgården. Det var ett förskräckligt oväsen. Två familjer slogs om ett ålhuvud och så fick katten det ändå till slut.

– Se, så går det till i världen! sade ankmodern och slickade sig om näbben. Även hon hade gärna velat ha ålhuvudet.

– Rör nu på benen! sade hon. Se till att rappa er och niga med halsen för den gamla ankan där borta! Hon är den förnämaste av alla här. Hon är av spanskt blod. Det är därför hon är så tjock. Ser ni att hon har en röd ring på benet. Det är den största utmärkelse någon anka kan få. Det betyder att man inte vill bli av med henne och att hon skall kännas igen av både djur och människor.

– Rappa er nu! Inte ihop med benen. En väluppfostrad ankunge sätter ut benen långt ifrån varandra, liksom far och mor. Se så, nig nu med halsen och säg rapp! Och det gjorde de.

Men de andra ankorna runt omkring såg på dem och sa högt: Se där, nu blir vi ännu fler. Som om vi inte vore tillräckligt många. Och fy, så den där ena ungen ser ut! Han behöver sättas på plats – Och strax flög en anka fram och bet honom i nacken.

– Låt honom va! sade modern. Han har ju inte gjort nått!

– Ja, men han är för stor och ovanlig, sade ankan som hade bitit honom. Därför skall han näpsas!

– Det är vackra barn mor har, sade den gamla ankan med ringen om benet. Allesammans är vackra. Men det gäller inte alla. Den där, sa hon och pekade med vingen. Han är inte så lyckad. Jag önskar att hon kunde göra om den igen.

– Det går inte för sig, ers nåd! sa ankmodern. Han är inte vacker, men han är en god varelse och simmar lika vackert som någon av de andra. Ja, jag

vågar säga ändå lite bättre. Jag tänker, att han växer till sig eller att han med tiden blir lite mindre. Han har legat för länge i ägget. Det är därför han ser lite underlig ut. Och så plockade hon honom i nacken och borstade av honom. Han är dessutom en ankbonde och då betyder det inte så mycket. Jag tror att han kommer bli stark och kunna slå sig fram i världen.

– De andra ungarna är söta, sade den gamla ankan. Känn er som hemma och om ni hittar ett ålhuvud så kan ni ge det till mig.

Och så var de hemma.

Men den stackars ankungen som kommit sist ur ägget och var så ful. Han blev biten, knuffad och retad av både ankorna och hönsen. Han är för stor, sade. Kalkontuppen som var född med sporrar och därför trodde att han var kejsare blåste upp sig som ett skepp för fulla segel. Sedan gick han rakt på honom och kluckade och blev helt röd i huvudet. Den stackars ankungen visste varken hur han skulle stå eller gå. Han var så bedrövad över att va så ful och ett åtlöje för hela ankgården.

Så gick det den första dagen, och sedan blev det allt värre och värre. Den stackars ankungen blev jagad av dem allesamman. Till och med hans syskon var elaka mot honom. De sa ständigt: Om katten ändå ville ta dig, ditt otäcka spektakel! Och modern sade: Om du ändå vore långt härifrån! Och ankorna bet honom, och hönsen hackade honom, och pigan, som gav djuren mat, sparkade till honom med foten. Då sprang och flög han över staketet och de små fåglarna i buskarna flög förskräckta upp i luften. Det är för att jag är så ful, tänkte ankungen och slöt ögonen. Men han sprang ändå framåt. Då kom han ut till den stora mossen där änderna bodde. Här låg han hela natten. Så trött och sorgsen. På morgonen vaknade änderna och såg på sin nya kamrat. Vad är du för en? frågade de. Ankungen vände sig åt alla sidor och hälsade så gott han kunde.

– Du är innerligt ful! sade änderna. Men det kan då göra oss det samma, bara du inte gifter dig in i vår familj! Hör du det! Bara du inte gifter dig in i vår familj!

Han tänkte inte på att gifta sig. Det enda han önskade var att ligga i vassen och dricka lite dyvatten.

Där låg han i två hela dagar. Då kom två vildgäss eller rättare sagt vildgåsar. De kallas så när det är två hanar. Det var inte länge sedan de hade kommit ur ägget och därför var de så morska av sig.

– Hör nu lille krabat! Du är så ful att vi riktigt tycker om dig! Vill du följa med oss och bli flyttfågel? Strax här bredvid i en annan mosse ligger några söta, präktiga vildgäss. Allesammans riktiga fröknar. Dem skulle du kunna göra lycklig. Så ful är du!

Bang! Bang! Skotten ekade över mossen och de båda vildgåsarna föll döda ned i vassen. Vattnet blev blodrött. Bang! Bang! Lät det igen. Hela skaror av vildgäss flög upp ur vassen. Då knallade det på nytt. Det var storjakt. Jägarna låg runt omkring mossen. Ja, några satt uppe på trädgrenarna som sträckte sig långt ut över vassen. Den blå röken från gevären gick som skyar in mellan de mörka träden och hängde långt ut över vattnet.

Jakthundarna kom ut i dyn. Plask! Plask! Och vass och rör vajade åt alla sidor. Den stackars ankungen blev alldeles förskräckt. Han vände på huvudet för att få det under vingen och i det samma stod bredvid honom en förfärligt stor hund. Tungan hängde långt ut ur halsen på och ögonen lyste så helt ohyggligt. Han sträckte sitt gap ända ned mot ankungen. Visade de skarpa tänderna, och plask! Han gick åter bort utan att ta honom.

– Ack, vilken tur! Suckade ankungen. Jag är så ful att själva hunden inte vill bita mig.

Och så låg han alldeles stilla medan haglen susade i vassen. Skott på skott knallade.

Först långt fram på dagen blev det tyst. Men den stackars ankungen vågade inte resa sig. Han väntade flera timmar innan han såg sig om. Då skyndade han bort från mossen allt vad han kunde. Han sprang över fält och äng. Det var en sådan blåst att han hade svårt att ta sig fram.

På kvällen kom han till en fattig liten bondstuga. Den var så eländig att den inte visste åt vilket håll den skulle ramla, och därför stod den kvar. Blåsten susade till den grad omkring ankungen att han måste sätta sig på stjärten för att hålla mot. Det blev allt värre och värre. Nu märkte han att dörren till stugan hade gått av på det ena gångjärnet. Den hängde så snett att han genom springan kunde smyga sig in i rummet. Det gjorde han.

Här bodde en gammal gumma med sin katt och sin höna. Katten kallade hon för Kisserulten och han kunde skjuta rygg och spinna. Hönan hade mycket små, korta ben och kallades därför Kyckelikortben. Hon värpte snällt och gumman höll av henne som sitt eget barn.

På morgonen märkte de strax den främmande ankungen. Katten började spinna och hönan kackla.

– Vad är det här för nått? sa gumman och såg sig runt. Men hon såg inte så bra och trodde att ankungen var en fet anka som hade kommit vilse. Det var ju en fin fångst! sa hon. Nu kan jag få ankägg. Bara det inte är en ankbonde. Det måste vi pröva.

Och så provade gumman ankungen i tre veckor. Men det kom inga ägg. Katten var herre i huset och hönan var fru. De sa alltid: Vi och världen! Eftersom de trodde att de utgjorde hälften av världen. Den allra bästa delen. Ankungen tyckte att man också kunde ha en annan åsikt. Men det tålde inte hönan.

– Kan du lägga ägg? frågade hon.

– Nej!

– Nä. Håll mun på dig då!

Och katten sade: Kan du skjuta rygg och spinna?

– Nej!

– Ja, då skall du inte ha någon åsikt, då förståndigt folk talar!

Och ankungen satt i en vrå och var sur. Då kom han att tänka på friska luften och solskenet. Han fick en så underbar lust att flyta på vattnet. Slutligen kunde han inte låta bli att säga det till hönan.

– Vad är det för fel på dig? frågade hon. Du har ingenting att göra, det är därför de där tankarna kommer över dig. Lagg ägg eller spinn. Då går de över!

– Men det är så härligt att flyta på vattnet! sade ankungen. Så härligt att få det över huvudet och dyka ned till botten.

– Jo, det är just ett stort nöje! sade hönan. Du måste visst ha blivit tokig! Fråga katten. Han är den klokaste jag känner. Vad tycker han om att flyta på vattnet och dyka ned. Fråga självaste herrskapet. Den gamla gumman. Någon klokare än hon finns inte i världen. Tror du att hon har lust att flyta och få vatten över huvudet?

– Du förstår mig inte, sade ankungen.

– Ja, om inte vi förstå dig. Vem skulle då förstå? Du kan väl inte vilja vara klokare än katten och gumman, för att inte tala om mig? Va tror du egentligen? Tacka din skapare för allt det goda man gjort för dig! Har du inte kommit in i ett varmt rum och lärt känna oss. Är inte det nått du kan lära nått av? Men du är en stolle och det är inte roligt att umgås med dig. Mig kan du tro. Jag menar väl. Jag säger obehagligheter men det är på det du känner igen dina verkliga vänner. Se nu bara till att du lägger ägg och lär dig spinna eller gnistra!

– Jag tror, att jag vill gå ut i vida världen, sa ankungen.

– Ja, gör det du! sa hönan.

Och så gick ankungen. Han flöt på vattnet och dykte ned till sjöbotten. Men alla djur såg ned på honom för hans fulhet.

Det blev höst. Löven i skogen blev gula och bruna. Blåsten tog tag i dem så att de dansade omkring. Molnen hängde tunga med hagel och snöflingor, och på gårdsgården satt korpen i kylan och skrek: Aj! Aj! Den stackars ankungen hade det verkligen inte lätt.

En afton då solen gick ned och himlen badade i gula och röda färger. Då kom en hel flock stora vackra fåglar ut ur buskarna. Ankungen hade aldrig sett några så vackra fåglar. De var alldeles skinande vita med långa smidiga halsar. Det var svanar. De utstötte ett helt underligt ljud. Bredde ut sina präktiga, långa vingar och flög bort från de kalla trakterna till varmare länder och öppna sjöar. De steg så högt, så högt, och den fula, lilla ankungen blev så underlig till mods. Han vände sig runt omkring i vattnet som ett hjul, sträckte halsen högt upp i luften efter dem och utstötte ett skri så högt och förunderligt, att det skrämde honom själv.

Ack, han kunde inte glömma dem. De vackra fåglarna. de lyckliga fåglarna. När han inte längre kunde se dem dykte han ända ned till botten, och när han kom upp igen, var han liksom utom sig. Han visste inte vad fåglarna hette eller vart de flög. Men han höll av dem som han aldrig hade hållit av någon annan. Han avundades dem inte. För hur kunde han önska sig en sådan skönhet? Han skulle ha varit glad om bara ankorna velat tåla honom. Han det stackars fula djuret!

Vintern blev så kall, så kall. Ankungen måste simma omkring i vattnet för att hindra det att frysa. Men varje natt blev hålet som han simmade i allt mindre och mindre. Det frös så att det knakade i isskorpan och ankungen måste

ständigt röra på benen så att vattnet inte skulle frysa till. Slutligen blev han utmattad och låg alldeles stilla och frös så fast i isen.

Tidigt på morgonen kom en bonde och fick se honom. Han gick ut och slog med sin träsko sönder isen och bar ankungen hem till sin hustru. Där kvicknade han till liv igen.

Barnen ville leka med honom, men ankungen trodde, att de ville göra honom illa. I förskräckelse for han upp mitt i mjölkfatet. Mjölken skvalpade ut på golvet och gumman skrek och slog med händerna i vädret. Då flög han i tråget där smöret låg och så ned i mjöltunnan och upp igen. Ah, så han såg ut! Gumman skrek och slog efter honom med eldtången, och barnen sprang omkull varandra för att fånga ankungen. De skrattade och skrek. Dörren stod öppen och ut for ankungen bland buskarna i den nyfallna snön. Där låg han som i dvala. Det skulle bli allt för bedrövligt att berätta om all den nöd och det elände han måste uthärda under den stränga vintern han låg i mossen bland vassen.

Då solen åter började skina varmt, lärkorna sjöng och den härliga våren kom. Då lyfte han sina vingar. De susade starkare än förr och bar honom kraftigt framåt. Innan han visste av det var han i en stor trädgård där äppelträden stod i blom, där syrenerna doftade och hängde på de långa, gröna kvistarna ända ned mot de slingrande kanalerna. Ack, här var så vackert, så vårfriskt! Och ut ur de täta buskarna framför honom kom tre vackra vita svanar. De blåste upp fjädrarna och flöt så lätt på vattnet. Ankungen kände igen de präktiga djuren och slogs av ett underligt vemod.

— Jag vill flyga fram till dem. De kungliga fåglarna. Men de kommer hugga ihjäl mig för att jag är så ful och vågar närma mig dem. Men det gör det samma! Bättre att dödas av dem än att nypas av ankorna, hackas av hönsen, sparkas av piga, som sköter hönsgården, och slita ont om vintern. Och han flög ut i vattnet och sam fram mot de präktiga svanarna; dessa såg honom och sköt med uppblåsta fjädrar fram emot honom.

— Döda mig bara! sade det stackars djuret, böjde sitt huvud ned mot vattenbrynet och väntade döden. Men vad såg han i det klara vattnet? I sin egen spegelbild. Han var inte längre en klumpig, svartgrå fågel. Ful och stygg, utan han var själv en svan.

Det gör inget att vara född i ankgården om man bara legat i ett svanägg. Han kände sig riktigt glad över all den nöd och alla de vedervärdigheter han hade utstått. Nu kunde han uppskatta sin lycka och all den härlighet, som väntade honom.

Och de stora svanarna simmade runt omkring honom och strök honom med näbben.

Ut i trädgården kom några små barn som kastade bröd och säd ut i vattnet. Den minsta ropade: Där är en ny! Och de andra barnen jublade: Ja, det har kommit en ny! Och de klappade händerna och dansade runt omkring. De sprang efter sina föräldrar och det kastades bröd och bakelser i vattnet. Alla sa de: Den nya är den vackraste! Så ung och så söt! Och de gamla svanarna bugade sig för honom.

Då kände han sig blyg och stack huvudet bakom vingarna. Han visste vad han skulle göra. Han var allt för lycklig, men inte alls stolt. Ett gott hjärta blir aldrig stolt. Han tänkte på hur han hade varit förföljd och hånad, och hörde nu alla säga, att han var den vackraste av alla vackra fåglar. Och syrenerna böjde sig med kvistarna ända ned i vattnet till honom, och solen sken så varmt och så gott. Då blåste hans fjädrar upp sig, den smidiga halsen höjde sig, och ur hjärtat jublade han:

— Så mycket lycka drömde jag inte om, då jag var den fula ankungen!

Författare: H.C. Andersen

Bearbetning: Håkan Wester

Källa: [Runeberg](#)

Bild på den fula ankungen: [CC BY-SA @Koninklijke Bibliotheek](#)

En saga från **sagosidan.se**

